

Izhaja

vsak četrtek (po potrebi tudi večkrat) z datumom prihodnjega dneva.

Dopisi naj se frankirajo in pošiljajo uredništvu lista »Mir« v Celovec, Pavličeva ulica št. 7. Osebni pogovor od 11. do 12. ure predpolodne in od 3. do 4. ure popoldne.

Rokopisi naj se samo po eni strani lista napišejo, druga stran naj bo prazna.

Rokopisi se ne vračajo. Dopisom je treba za odgovor priložiti poštno znamko.

Nefrankirani dopisi se ne sprejmejo.

MIR

Glasiló koroških Slovencev

Velja

za Jugoslavijo . . . K 10—
» ostalo inozemstvo » 15—
za celo leto.

Naročnina naj se plačuje vnaprej. Posamezna številka velja 20 h.

Za oglasila se plačuje po 10 h, med besedilom po 20 h za 1 cm² vsakokrat; minimum 24 cm². — Za poslano se plačuje po 15 h, za parte, zahvale in izjave ter za oglase med besedilom po 20 h za 1 cm². — Za male oglase se plačuje po 4 h, debelo tiskano 6 h za besedo vsakokrat; minimum 40 h. Za izvestilo pri upravništvu 40 h posebej. Vprašanjem je za odgovor priložiti znamko.

Denar naj se pošilja na naslov: Upravištvó lista »Mir« v Celovcu, Vetrinjsko obmestje št. 26. Poštnohranilnični račun št. 96.232.

Leto XXXVIII.

Celovec, 24. januarja 1919.

Št. 4

„Mir“ velja za celo leto od 1. januarja 1919:

za Jugoslavijo . . . K 10—
» inozemstvo . . . » 15—

Govor drja Korošca.

Dne 16. t. m. se je vršilo v veliki dvorani hotela Union v Ljubljani zborovanje zaupnikov VLS. Štajerski zaupniki VLS so imeli isti dan zborovanje v Celju, koroški v Pliberku, vendar se je udeležilo zborovanja v Ljubljani do 1000 zaupnikov.

K zborovanju je prišel tudi dosedanji načelnik stranke dr. Korošec, sedaj ministrski podpredsednik SHS v Belgradu, ki je imel, od vseh navzočih burno pozdravljen, sledeči govor:

Predno začnem govoriti, se mi zdi potrebno ugotoviti, da govorim denes pred vami kot svoboden in neodvisen član VLS, kateremu si ni treba nalagati nobenih omejitev. Sicer jo to samoumevno, vendar se mi zdi potrebno to povedati, da tudi oni o tem ne bo dvomil, komur bi to šlo v prilogo.

Govoriti mi je o političnem položaju, torej ne o tem, kaj in kako je bilo, ampak kaj in kako je sedaj. Vsi se veselimo in radujemo, da smo Jugoslovani osvobojeni in ujedinjeni, da se je uresničil naš največji up in cilj, toda priznati moramo istočasno pred celim svetom, da naše veselje ni popolno, ni neskaljeno.

Goriška, Trst in Istra vzdihujeta pod tujim jarmom in na Koroškem se je še enkrat ponovila nemška zbesnelost in podivjanost.

Vsem našim bratom pod tujimi bajoneti izražamo danes svoje globokosrčne sočutje.

Proti Italijanom.

Poglejmo nazaj v naša otroška leta! Če nas je trebalo stalno držati v strahu, krotiti našo razposajenost in vročekrvnost, potem je mati ali oče postavil na vidno mesto — brezovo šibo. Vedeli smo, da je šiba v hiši, toda še le ko se je postavila na viden kraj, je vzbujala pri nas pravi uspeh.

Tudi nam je treba postaviti nasproti Italijanom in Nemcem brezove šibe, zato se naj

Podlistek.

Jugoslavija, kolonija in misijoni.

Pri mirovni konferenci v Verzelju se bo razdelil svet nanovo. Narodi, ki jih bo smatrala antanta za to sposobne, bodo dobili kolonije.

Tega izrednega trenutka Jugoslavija ne sme zamuditi. Ob morju smo, zdravi in mladi smo, hočemo i mi na morje, kjer se dandanašnji vrši svetovni promet. — Mi hočemo pluti na lastnih parobrodih, razpenjati hočemo svoja jadra, na ladjah hočemo videti ime „Jugoslavija“, in našo zastavo morajo nositi parniki po celem svetu! — Pred nami takorekoč leži velika Afrika. — V treh dneh smo tam. Bi res ne bilo nobenega koščeka velikanskih afrikanskih pokrajin, ki bi ga dobila Jugoslavija!?

Božja previdnost je hotela, da je odločitev svetovne vojske padla na jugoslovanskem bojišču; 60.000 Srbov je predrlo bolgarsko črto. — Za Jugoslovani so šele pometli Lahi. To ve antanta dobro, ve pa tudi ves svet, kakšna neusahljiva moč je v Jugoslaviji. — Neutešljivo hrepenenje po morju je razsekalo vse sponse. Do morja smo prišli, zdaj pa ven na morje! — Ven moramo skozi Jadransko morje na Sredozemsko morje; tja pa moramo priti tudi preko Balkana. — Bolgarija še spi, ker je bila začarana. Vzbudila se bo in

vsakdo uda, čeprav v srcu vsi mrzimo oboroženo silo, kadar domovina kliče, da pojdemo na stražo in v bran. Kdor ve boljše sredstvo in hujše šibe, naj stopi na dan in pove, ter reši nas in narod tega, kar nam je v srcu vsem zoprno.

Svojim rojakom pod tujimi bajoneti izražamo svoje sočutje. Zahvaljujemo se jim, da so se do sedaj tako moško in dostojanstveno ustavljali laškimi vabam ter jih prosimo, da vstrajajo na tem potu. Prepričani naj bodo, da so naša prva skrb, ko vstanemo, in naša zadnja, ko ležemo. Njih usoda in njih trpljenje nam je neprenehoma pred očmi. Vse bomo storili, da jih rešimo tuje oblasti in kolikor poznamo položaj v svetu, naše upanje ni brez podlage. Italijani v tej vojski niso storili svoje dolžnosti, zato jih tudi njih prijatelji gledajo le prezirljivo in zaničljivo. Vlečejo jih seboj kot nadležen balast, katerega pa se ne morejo znebiti, ker so ga v londonskem paktu privezali s svojo častjo nase. Zgodovinska činjenica je, da Italijani niso zrušili Avstrije, čeprav bi jo lahko vsak dan, ako bi bilo v njih kaj poguma in resne volje. In ko se je rušila Avstrija od strani Jugoslovianov, Čehov in Poljakov, bil je Lah na pobegu, stal je daleč, daleč v svoji domovini, tamkaj ob Piavi. Preko Piave se je moral umakniti ta strahopetec in bojazljivec, ki je na londonski pakt zapisal svojo širokonostno obljubo, da bo vse storil za razbitje Avstrije. Še le ko so drugi to storili, kar bi bila njegova dolžnost, se je vzdignil ob Piavi Italijan ter kot lačen cigan planil po plen, katerega si je želel, a nikdar zaslužil. V vojaški suknji se Italijan ni obnesel, pač pa v brigantski suknji. Ti junaki od Piave so pribežali celo blizu do Ljubljane, ter nam ugrabili srce naše, našo solčno Goriško, in pljuča naša, naš nam omiljeni Trst. Brez srca in pljuč človek ne more živeti, zato mi Jugoslovani brez Goriške in Trsta ne moremo živeti.

Osvobojenje Trsta in Goriške.

Kakor rečeno, mi zidamo svoje upanje glede Goriške in Trsta na to, ker Italijani zunaj v svetu ne uživajo simpatij, ker v vojski niso tega izpolnili, kar so na premirju v londonskem paktu obljubili. Vse želi, da najde Wilson ali konferenca načelo, katero bi zrušilo londonski pakt. Naše mnenje je, da takega načela ni treba več iskati, ono je že najdeno in proglašeno od Wil-

zavedla se bo, da je bistveni del Jugoslavije. Pred Bolgarijo leži sinje Egejsko morje z nešteti otoki. Ti otoki tvorijo most v južno morje in v Afriko. Bi res ne bilo mogoče, da bi na kakih otokih zaplapolala jugoslovanska zastava?

Toda zakaj vse to? — Mi rabimo svetovne izobrazbe. — Zunaj v daljnem svetu se bomo sešli z narodi, ki odločujejo usodo narodov. Z Angleži, Amerikanci, Francozi, Italijani itd. itd. Ravno mi, ki znamo toliko jezikov, in ki si jih tako lahko pričimo, smo kakor nalašč ustvarjeni zato.

Nadalje je to potrebno, da bomo res začutili samozaveš pravne svobode! Tisočletno suženjstvo je nas pač upognilo, da smo preplašeni, bojazljivi, da nimamo več pravega poleta. Ptič v kletki ne zna več pluti po daljnem zraku, privaditi se mora šele nanovo solnčnim višavam. Šli smo sicer v svet, a hodili smo kot delavci, kot sužnji, kot proletarci. Tudi v daljnem svetu smo ostali sužnji kakor doma. Tega naj bo konec! V svet hočemo iti kot trgovci, kot nositelji prosvete, ne kot delavci.

Tu tiči tretji povod. — Kakšna naloga nas pa čaka v Afriki, v kolonijah?

Pogani v starih časih so mislili, da so kolonije za to tu, da jih gosposki narodi izkoriščajo. — Mi moramo stvar drugače razumeti. Kolonijam in divjim narodom morajo prinesiti evropski

sona, da narodi, tudi majhni narodi, morejo dobiti svobodo, ako si jo želijo. In da si jo Trst in Goriška želita, pač ni nobenega dvoma. Želita si jo celo sedaj in to željo javno dokumentirata, ko se Italijan poslužuje proti njim surovo sile. Dokaz, da naše ljudstvo v okupiranih krajih izraža to željo, so mnogoštevilne kazni, progonstva in polne ječe.

Zahvala našim mučenikom.

Mislím, da je naša dolžnost, da se na shodu zaupnikov VLS spomnimo tudi voditelja naše stranke na Goriškem, našega dragega dr. Breclja, ki je moral ravno zato kot zločinec v ječo in pred italijansko sodišče, ker je storil svojo dolžnost, ker je upal in zahteval, da se zasedena goriška združi zopet z materjo domovino. (Viharni klici: Živio dr. Breclj!) Svoje najiskrenejše sočutje izražamo tudi škofu tržaškemu dr. Karlinu. (Živio slovenski škof! Živio dr. Karlin!) Dasi smo na strankarskem sestanku, se s toplim sožaljem spominjamo voditelja JDS dr. Podgornika ter članov uredništva lista „Edinost“, ki so trpeli in trpe pred italijanskim nasilstvom. Vsem tem možem bo naše ljudstvo hvaležno za zvestobo, ki so mu jo pokazali v dnevih preskušnje, za vdanost do doma in bratov, ki so jo izpričali v trpljenju. (Živahno odobravanje.)

Nočemo suženjstva.

Vse se bo od naše strani storilo na mirovni konferenci in tukaj doma, da se Goriška in Trst vrneta svoji materi domovini, da se rešita neopravičenih vsiljivcev. Saj si ne moremo misliti, da hoče svet ustvariti novo Alzacijo in Loreno, ali da nas tudi Italijan razume, novi Trento. Mi ki smo bili tlačeni prej od Turkov, pozneje od Nemcev in Madjarov, naj zdaj zamenimo Turke, Madjare in Nemce z Italijani. Ali se nas hoče zopet poslati v novo suženjstvo? Tega si nismo zaslužili, in zato se bomo branili z vso silo. Vsa sredstva hočemo uporabiti, da naši bratje ne pridejo in ne ostanejo v suženjstvu. Naj ob tej priliki nekaj rečem, kar sedaj ne donša govorniku priznanja in odobravanja: Tudi s sredstvom sile bo treba zanje govoriti. (Odobravanje.)

Ako se nam ugrabi Goriška in Trst, potem naši delegatje na konferenci niso upravičeni podpisati miru, potem je njihova edina naloga, da

narodi evropsko prosveto, in sicer zunanjo in notranjo. Dvigniti jih morajo iz tisočletnega mrtvila, rešiti jih iz suženjstva. Zato pa ne smejo iz Evrope izvažati samo strojev in drugih industrijskih izdelkov, ampak priti morajo tudi učitelji, ki bodo te narode vzgojili.

Med temi učitelji morajo biti tudi taki, ki vzgojijo srce in voljo, in to so katoliški misijonarji. — Anglija, prva vzgojiteljica nešteti narodov, zna dobro ceniti delo misijonarjev. V veliki Indiji gre Anglija katoliškim misijonarjem zelo na roke, ker se zaveda, da ti misijonarji ne vzgajajo upornikov in boljševikov, ampak poštene, mirne državljanje, ki so najzanesljivejši element države.

Anglija, ki zna najboljše računati, ve, da je ta vrsta kolonizacije najbolj po ceni. Misijonarji ji prištedijo nešteto stroškov, ki bi jih sicer mogla izdati za ječe, za vojske itd.

Zdaj je čas, da stopijo tudi Jugoslovani v vrsto narodov — vzgojiteljev. Med Slovenci se je razvilo v zadnjih letih zelo živahno misijonsko gibanje. Nastalo bo jugoslovansko misijonišče. A prav bi bilo, da bi hodili ti naši misijonarji v lastne jugoslovanske kolonije. Ako je nam Bog podelil lastno državo, bomo širili po svetu tudi Njegovo kraljestvo, a najlažje bomo to storili, če bomo imeli sami nekaj kolonij.

Znamenja pa kažejo, da se približujete zahodna pravoslavna in zahodna katoliška Cerkev.

pridejo takoj domov ter nam pomagajo organizirati mogočno iredentistično gibanje, ki Italiji ne bo dalo ne noč ne dan mirno spati in počivati. Goriška in Trst sta kri od naše krvi, in kje ste videli narod ali človeka, ki bi prodajal svojo lastno kri? (Burno odobravanje.)

Koroška.

Tudi Koroška je naša rana, ki nas hudo peče in boli. Toda upamo, da se z združenimi jugoslovanskimi močmi kmalu posreči to rano zaceliti. In potem glede končne ureditve za Koroško nimamo več strahu, kajti gotovo je, da nam glede mej na Koroškem nihče ne bo delal težav. Zato je jasno, da Nemci zastonj prelivajo našo in svojo kri na Koroškem in Štajerskem, da je to njih postopanje skrajno frivolno, ki kriči do neba po kazni in osveti. Kdorkoli sedaj izmed Nemcev in nemškutarjev vzdigne roko proti nemu našem sobratu, njega si je treba dobro zapomniti za čase, ko bodo naši sodniki take javne zločince sodili z biči in škorpionji. (Viharno odobravanje.)

Zelena Štajerska.

Le zelena Štajerska z energičnim generalom Majstrom je dosežaj naše edino neskaljeno veselje. Dal Bog, da bi tako ostalo in da bi se srečno in brez krvi izvršila kmalu tudi osvoboditev naše Ogrske Slovenije.

Dunajska vlada.

Dunajska vlada nemške Avstrije igra glede Koroške dvojno vlogo: na eni strani hoče biti korektna, na drugi strani pa je dokazano, da se na Koroškem udeležujejo bojov proti nam tudi čete, prišle iz Dunaja na Koroško. Neodkritost in nepoštenost je upropastila staro Avstrijo, a tudi Nemška Avstrija na tej slabi podlagi ne bo mogla zgraditi močne zgradbe.

Red in mir.

Naloge, ki nam jih nalaga skrb za naše od Italijanov in Nemcev ogroženo ozemlje, so tako velike in tako usodopolne, da za njih izvrševanje v sedanjem položaju ne more prevzeti odgovornosti samo ena slovenska stranka, ampak vse stranke, ki čutijo narodno. Zato je naša stranka brez obotavljenja tudi sedaj, ko se vsled upostavitve osrednje vlade v Beogradu, morajo preosnovati in nanovo konstituirati tudi deželne vlade, sklenila zvezo z demokrasko in socialno-demokrasko stranko ter z njimi prevzela vse dolžnosti in bremena, ki nam jih nalagajo sedanje razmere in sedanji časi. To bo trajalo, dokler bo lojalno sodelovanje mogoče. Toda skrb za ogroženo ozemlje ni edina skrb, ki jo morajo sedaj po našem prepričanju prevzeti in nositi vse narodne stranke, ampak je le najvažnejša in najaktualnejša. So pa še tudi druge skrbi, ki zahtevajo skupen naš nastop. Semkaj prištevam v prvi vrsti skrb za notranji red in mir in za redno prehrano prebivalstva. Red, mir in blagostanje so poglaviti nameni, da se snujejo države in zato nam morajo biti te naloge svete. Vsak, kdor sedaj dela za nered, kdor hujska na nemire, kdor rovati proti obstoječim oblastim, on je sovražnik naše mlade, še nedograjene Jugoslavije.

Koalicija slovenskih strank.

Mislím, da ne škodim koaliciji slovenskih strank, ampak da ji samo koristim, ako izdam

Mi, katoličani, imamo najboljšo voljo, da se sporazumemo s pravoslavniimi Srbi in Bolgari. Vemo dobro, da so sejali umetno sovraštvo med katoliške Hrvate in pravoslavne Srbe naši sovražniki. Tem bomo zdaj zaprlí sapo za vselej. V Zagrebu se bo ustanovila stolica za vzhodno cerkveno vprašanje, v Ljubljani pa stolica za misijonske vede sploh. Ravno mi Jugoslovani bomo tvorili vez med zahodom in vzhodom. Za svoje svetovno-važno delovanje pa moramo imeti tudi potrebna opirališča na vzhodu, v orijentu. — To opirališče pa je za nas le Sv. dežela! — Avstrijske postojanke v Sv. deželi morajo postati jugoslovanske! Kakor je čisto naravno avstrijska mornarica postala jugoslovanska, tako morajo tudi avstrijska gostišča v Jeruzalemu biti naša! — Čegava pa naj tudi bodo? Mažarska, ali avstromiška? Angleži, gospodarji Sv. dežele, bodo se pač najlažje spoprijaznili z Jugoslovani.

Tako opirališče v Jeruzalemu je pa Jugoslovanom, če naj res posredujejo med vzhodom in zapadom, neobhodno potrebno. Vzhod, orient, je mogoče spoznati samo tam. — Tam mora biti prava akademija za orientalske vede, kakor so imeli podobne zavode v Palestini Nemci, Francozi, Angleži in Rusi.

Opozorimo torej naše zastopnike pri mirovni konferenci v Parizu na kolonije in na Sv. deželo.

F.

glavne točke, na katerih se je upostavila zveza med njimi. Te točke so:

Program koalicije je: najintenzivnejše delovanje za osvoboditev okupiranih delov Kranjske, Goriške, Trsta in Istre in da se dobi pravična meja na Koroškem, Štajerskem in Ogrskem. — Vzdrževanje reda in miru v državi. — Konsolidacija države SHS na zunaj in znotraj. — Redna prehrana ljudstva. — Vlada naj podpira stremjenje, da se iz države SHS stvori čimprej dejanska narodno-gospodarska enota, da se odpravijo izrodki vojnega gospodarstva in naj najodločneje nastopa proti oduševstvu v vsaki obliki. — Vpelje naj se splošna in enaka volilna pravica po proporciji za vsa zastopstva, tudi za ženske. — Odprava vseh socialnih krivic.

Za ves jugoslovanski narod.

Kakor je spoznati iz dosedaj povedanega, je vodila in vodi našo stranko v sedanjem trenutku maksima: Predvsem nam je treba misliti sedaj na dobrobit našega celokupnega jugoslovanskega naroda, na prospeh naše novorojene države, to je sedaj glavna zadača Vseslovenske Ljudske stranke in v tem oziru je treba opustiti tudi samostojno nastopanje stranke ter se z drugimi strankami združiti in zjediniti za skupen, tem uspešnejši in silnejši nastop. (Odobravanje.)

Stališče VLS.

Kajpada stranka s tem ne bo pustila v nemar onih načel, s katerimi misli, razlikujoč se od drugih strank, ravno specifično ona koristiti svojemu narodu in v njem zastopanim stanovom. Noben stan ni izključen iz doma VLS, vsi stanovi so vabljeni in oskrbljeni pod njeno streho. Toda najštevilnejša stanova, ki se zbirata pod njenim okriljem, sta kmetiski stan in delavski stan, in zato se nam zdi umestno, ravno tema dvema stanovoma posvečati svojo posebno pozornost.

Delavski stan ima v naši stranki svojo posebno strokovno organizacijo ter v političnem oziru važno soodločujočo besedo. Za kmetiski stan smo v naši stranki ustvarili mogočne politične, kulturne in gospodarske organizacije. Naše Kmetске Zveze, naša Kršč. Soc. Zveza in naša Zadružna Zveza so za to trditev nesporbitni dokazi. Lahko si laskamo, da niti v bivši državi niti v naši sedanji državi ne more nobena druga stranka pokazati na enako organizatorično delo v prid in korist kmetškemu stanu, kakor ravno VLS. Na tej poti stranka ne bo omahovala, ne bo popustila, ampak se v domovini, ki je sedaj zares vsa naša, vrgla z novo silo in podvojenim veseljem na delo. V vsej stranki gori slej ko prej samoljubna želja: V skrbi za kmetiski stan moramo prednjačiti vsem drugim strankam, v tem oziru hočemo in moramo biti nedosegljivi. (Odobravanje.)

Dosedaj se naša stranka ni mogla širiti preko mej ožje slovenske domovine, sedaj so padle meje proti izhodu in jugu. To je za našo kmetško politiko nova situacija, h kateri moramo zavzeti svoje stališče.

Združitev s Hrvati in Srbi.

Kako stališče naj zavzamemo? Mislím, da je edino eno stališče pravilno:

Slovenski kmet ponuja danes svojo bratsko roko svojemu stanovskemu bratu na Hrvatskem, v Bosni in Hercegovini ter v Srbiji za skupno delo. Z njim hoče skupaj trpeti, se skupaj veseliti in se skupaj bojevati. (Burno odobravanje.)

Mi vabimo danes kmete širom Jugoslavije na bratsko kmetško solidarnost, mi jih vabimo na zajedničko delo in zajedničko organizacijo! (Odobravanje.)

Želje, zahteve in interese kmeta v Banovini, v Srbiji, Bosni in Dalmaciji razgllašamo tudi za svoje lastne želje, zahteve in interese. (Viharno odobravanje.)

Trdno smo prepričani, da se bo ta solidarnost našla, ne morda potom zborovanjskih pozivov, gotovo pa ob skupnem smotrenem delu. Slovenski, hrvatski in srbski kmet se bodo našli in zavest skupnosti med njimi bo najmočnejša vez, najsigurnejše poroštvo za nerazdeljivost, za enotnost in skupnost jugoslovanskega naroda in jugoslovanske države. (Burno odobravanje.)

Naše delo.

Današnji shod ima nalogo, da ravno v tem oziru da direktivo strankinemu načelstvu.

V kratkem se da torej s stališča naše stranke politična situacija izraziti tako:

Na zunaj intenzivno delo za naše ogroženo ozemlje.

Na znotraj skupno delo z drugimi strankami za red, mir in prehrano.

Nasproti Srbom in Hrvatom iskati skupnih stvarnih vezi, da postanemo enotni tudi v gospodarskih in socialnih stremljenjih.

Iz majhne kranjske stranke je postala naša stranka mogočna vseslovenska stranka.

Naše delo in naš cilj, da postanemo iz sedaj majhne pokrajinske stranke mogočna jugoslovanska stranka.

Komur je blagor jugoslovanskega naroda, osobito kmeta in delavca, na srcu, njega vabimo v našo sredo, pod krov naše stranke. Z nami Bog in sreča junaška! (Viharno dolgotrajno odobravanje.)

Ameriški gostje v Ljubljani.

Simpatije Američanov do Jugoslovancov. — Simpatije sprejem na Bledu in v Ljubljani.

Ljubljana, 16. januarja 1919.

Že nekaj dni se mudita v Ljubljani ameriška častnika polkovnik Colonel Sherman Miles in poročnik King (odvetnik v civilu), člana komisije, ki študira v posameznih državah bivše Avstrije vprašanja, ki se tičejo mirovne konference.

Včeraj popoldne sta se ameriška gosta v spremstvu g. prof. Pitamica odpeljala na Gorenjsko, da si ogledata naše planine in bajni Bled.

Sprejem na Bledu je bil veličasten. Sprejelo jih je ljudstvo v narodnih nošah, ki jih je navdušeno pozdravljalo z burnimi „živijo“-klici Ameriki in Wilsonu. Krasne naše pesmi so zadonele ob njunem prihodu. Nastala je prava ljudska veselica, na kateri so ju pogostili po svojih skromnih močeh. Podala sta se tudi na grad, da si ogledata krasno okolico „podože raja“. Bila sta očarana od lepote naše dežele in gostoljubnosti našega ljudstva.

Zvečer okrog desete ure sta se gosta vrnila v Ljubljano in posetila predstavo v Narodnem gledališču. Vlada jima je dala na razpolago vladno ložo, kamor je dospel tudi poverjenik inženir Remec.

Po tretjem aktu pozdravi Adolf Ribnikar gosta in zastopnika velikega ameriškega naroda, ki je izvojeval odločitev v tej svetovni vojski. Občinstvo je gromovito vzklikalo „živijo“ in prirejalo ovacije ameriškim gostoma.

Polkovnik Sherman Miles odgovarja, da je ginjen nad lepim sprejemom, ki ga je bil deležen v Ljubljani in na Gorenjskem. Izjavlja, da bo o jugoslovanskih razmerah in željah natančno poročal ameriškim zastopnikom na mirovni konferenci in prepričan je, da bodo Američani Jugoslovanom pomagali, kolikor bo to v njihovih močeh.

Ko je inženir Remec raztolmačil besede zastopnika ameriškega naroda, je nastalo nepopisno navdušenje.

Italijane je strah lastnega imperijalizma.

Bissolati za dobro sosedstvo z Jugoslovani.

Milan, 15. jan. (Lj. k. u. Brezlično.) Bissolati je dne 11. t. m. v Milanu izvajal v Zvezi za ligo narodov, da je potreba zvezo narodov privedi k mirovnim pogajanjem že kot gotovo dejstvo. Sedaj pa nameravajo zmagovalci uporabljati metode prejšnjih zatiralcev; s tem bi podaljšali vojno do vekomaj. Prispojitev Dodekaneza je naravnost zoper italijanske interese, ker bi ovirala Italijo, da bi si pridobila med grškim prebivalstvom Albanije itd. prijateljev. Bissolati je uverjen, da bi nemško Tirolsko, dežela A. Hoferja, Italiji pridobila le nevaren iredentizem. Ako tudi je Brenner najboljša strateška meja, so vendar tudi gore gorenje doline Adiže jako dobre meje. Bissolati bi rad čisto italijansko Reko zamenjal za Dalmacijo; razkrojeno italijansko prebivalstvo v Dalmaciji bi mogla varovati avtonomija. Italija mora biti dober sosed jugoslovanski državi, ki vendar že obstoji. Ako bi Italija tri narode, Nemce, Slovane in Grke žalila, bi ji nedostajalo avtoritete, da bi s čistim srcem vstopila v ligo narodov. Že za bivanja Wilsona v Rimu je milanski „Secolo“, doslej izrazito imperialističen list, priobčil članek, ki se je jako ostro protivil Clemenceaujevi zvezni in koaličijski politiki in se ogreval za misel lige narodov. Tudi drugi italijanski listi se bolj in bolj odmikajo od Sonnina, ali pa se vsaj izražajo previdno.

Mali narodi naj bodo mirni.

London, 15. jan. List „Times“ se bavi z vzroki, zakaj se mirovna konferenca prične tako pozno. Pozivlja antanto in Ameriko, naj izdado najenergičnejše skupen proglas radi zasedenih krajev. Naj antanta in ameriška unija izjavijo, da so zaman vsi poskusi, da se zvežejo roke mirovni konferenci ter se bo vsako prelivanje krvi strogo kaznovalo! Sedaj mali narodi dvigajo ekstravagantne zahteve, naj bodo mirni in zmerni!

Politični pregled.

Nova vlada. Dr. Brejca na čelu nove vlade v Ljubljani.

Ker se je sestavila v Belgradu skupna vlada, v kateri je dr. Korošec, kakor znano, ministrski podpredsednik, je tako Narodna vlada v Ljubljani kakor v Zagrebu dala svojo demisijo.

Krajevne vlade za nekatere panoge so pa vsaj v prehodni dobi potrebne. V to svrhu so se slovenske stranke zjediniše glede sestavitve nove vlade in je nato v smislu dogovora med strankami predložil dne 15. t. m. dr. Korošec belgradski vladi v imenovanje sledeče gospode:

Dr. Brejca (VLS), predsednik; dr. Žerjav (JDS), podpredsednik; dr. Verstovšek (VLS), za uk in bogočastje; dr. Golja (VLS), za notranje; dr. Ravnihar (JDS), za pravosodje; Anton Kristan (soc.) za narodno gospodarstvo; Alb. Prepeluh (soc.), za socialno skrb.

Dne 16. jan. je prišla iz Belgrada nastopna telefonična depeša: Belgrad, 16. jan. Na predlog ministrskega sveta v Belgradu je imenoval regent Aleksander dr. Brejca za predsednika, a dr. Žerjava za podpredsednika pokrajinske vlade v Ljubljani.

Državno veče in pokrajinski zbor

bosta sestavljena na podlagi naslednjega ključa: Izmed 38 poslancev v Državnem veču jih bo 20 pripadalo VLS, 12 JDS in 6 socialstov. Pokrajinski zbor pa bo štel 90 zastopnikov, od katerih jih bo imela VLS 47, JDS 27, socialisti 14 in Trst 2. Na dosedanje pokrajine bodo od VLS zastopniki tako razdeljeni: Trst 1, Goriška 2, Koroška 2, Kranjska 7, Štajersko 7, Prekmurje 1. Zastopniki VLS v pokrajinskem zboru pa bodo voljeni od zaupnikov tako-le: Za Goriško 4, za Koroško 4, za Kranjsko 19, za Štajersko 19, za Prekmurje 1.

Sedem parnikov živil za Jugoslavijo.

Trst, 16. jan. Poverjenika inž. Remec in dr. Triller sta obiskala tudi ameriško misijo, ki jima je sporočila, da je za državo SHS na potu iz Amerike sedem parnikov z živili, vrednimi 35 milijonov dolarjev.

Izvoz živil iz slovenskega ozemlja.

Prehranjevalni oddelek Narodne vlade nam poroča: Kakor je znano, je izvoz živil iz območja Jugoslavije vobče prepovedan. Izvažati se smejo živila preko mej Jugoslavije le s posebnim dovoljenjem. Dovolila za izvoz živil je doslej izdajal prehranjevalni urad Narodne vlade SHS v Ljubljani, oziroma za slovensko ozemlje Štajerske tudi komisar za prehrano slovenskega Štajerja. Ker je z ozirom na vedno večje število prosilcev absolutno nemogoče vse te prošnje rešiti pri prehranjevalnem uradu v Ljubljani, je ta urad pooblastil politična okrajna oblastva (okrajna glavarstva in mestne magistrature), da smejo v določenih primerih dovoljevati izvoz manjših množin živil. Ti primeri so sebosno: 1. Dijakom in vseučiliščnikom, ki so državljani SHS, pa študirajo v inozemstvu; 2. delavcem, ki so državljani SHS, pa gredo v inozemstvo za kruhom in zaslužkom; 3. osebam, ki gredo po službenih in kupčijskih opravkih za krajši čas v inozemstvo; 4. uradnikom in drugim osebam, ki se presele za stalno v inozemstvo in 5. osebam, ki imajo v območju SHS zemljiška posestva, pa žive sedaj še v inozemstvu. V vseh zgoraj omenjenih primerih naj se obračajo prosilci odslej na svoje pristojno okr. glavarstvo (mestni magistrat). V primerih, za katera ne smejo izdajati izvoznice okrajna glavarstva, morajo prosilci vložiti pismeno prošnjo na prehranjevalni urad v Ljubljani, in sicer potom pristojnega okrajnega oblastva. Izdane izvozne dovolitve se vpišejo radi kontrole v posebne sezname. Vsako zlorabljenje izvoznice, kakor tudi navajanje neresničnih podatkov, se bo najstrožje kaznovalo.

4000 slovenskih otrok v Trstu brez šole.

Tržaški Slovenci so zaradi sedanjih razmer v narodnem oziru popolnoma obupani. Nad 4000 slovenskih otrok je brez šolskega pouka, ker je italijanski guverner prepovedal slovenske šole. Poverjenika inž. Remec in dr. Triller sta prosila ameriško misijo za posredovanje, na se pouk na naših šolah zopet dovoli.

Wilsonov zaupnik polkovnik House umrl.

Čehoslov. tisk. urad poroča, da je Wilsonov zaupnik, polkovnik House (reci: Havš) nenadoma v Parizu dne 15. t. m. umrl.

Premirje med antanto in Nemčijo za 1 mesec podaljšano.

Zadnji teden so vsi manjši nemški in nemško-avstrijski listi pisali o olajšavi v podaljšani

premirni pogodbi, večji listi, zlasti isti, ki so zainteresirani v finančnih krogih, so deloma molčali, deloma se izogibali vprašanju o olajšavi ali postopnejši premirnih pogajanj. Dne 16. jan. so se razglasili pogoji, ki jih je podal maršal Foch v imenu zaveznikov za enomesečno podaljšanje premirja sledeče pogoje:

Kot kazni za to, ker niso Nemci oddali pravočasno lokomotiv in železniških voz, mora se dati 500 lokomotiv in 19.000 vagonov, izmed teh 4000 za Alzacijo-Lorenško. Ker pa ta dajatev poveča Nemčiji težkoče, na drugi strani pa bi se otežilo znova pričeto gospodarstveno življenje v zavezniških deželah vsled tega, ker se ni izvršila dajatev pravočasno, mora Nemčija dati do 17. svečana t. l. nastopne poljedelske stroje in orodja v dobrem stanu in z vsemi nadomestki, ki se potrebujejo v 18mesečnem obratu: 400 parnih plugov, 6500 strojev za razmetavanje gnoja, 6500 plugov, 6500 brabantških plugov, 12.500 bran, 6500 bran z nožmi, 2500 jeklenih valcev, 2500 valcev za njive, 2500 strojev za košenje, 2500 strojev za obračanje sena in 3000 strojev za žetev in vezanje. Ta pogoj se mora izpolniti ne glede na povrnitev vseh poljedelskih strojev, ki so jih Nemci bili vzeli ali porabili.

Nadalje se zahteva, da se kaznujejo vse osebe, ki so bile odgovorne za protizakonito (po mednarodnem pravu) postopanje napram vojnim vjetnikom. Antantna komisija s sedežem v Berlinu naj neposredno z nemško vlado reši vsa vprašanja glede ruskih vojnih vjetnikov in ima pravico, da določi po svojem lastnem predvarku vračanje ruskih vjetnikov.

Kot garancijo si pridržijo vojaško vrhovno poveljstvo zaveznikov, da zasede, če treba, odsek pri Strassburgu in 5—10 km na okrog, ki je dan po utrdbah na desnem renskem bregu.

Strojevni deli, katere so Nemci vzeli na francoskem ali belgijskem ozemlju, nadalje industrijska in poljedelska orodja itd., morajo se na zahtevo francoske ali belgijske vlade vrniti. Štiri poslanci francoske ali belgijske vlade smejo ugotoviti navedene stvari, ako se jim zdi potrebno, v Nemčiji na licu mesta.

Roza Luksenburg in Liebknecht — ustreljena.

Berlin, 16. jan. Kakor poročajo razni listi, se je posrečilo pozno zvečer prijeti Liebknehta v stanovanju enega izmed njegovih prijateljev. Odvedli so ga v hotel „Eden“. Malo pozneje so, kakor poroča „Lokalanzeiger“, privedli tudi Roza Luksenburgovo.

Berlin, 16. januarja. Wolffov urad poroča: Bajes so ustrelili Liebknehta, ko je poizkusil pobegniti. Roza Luksenburgovo so bajes med vožnjo iz Eden-hotela potegnili iz voza in jo usmrtili.

Berlin, 16. januarja. Liebknecht in Roza Luksenburg sta bila aretirana med 9. in 10. uro. Aretacija naj bi bila le začasna odredba. Izprva so ju nameravali odvesti le v preiskovalni zapor, da bi odločili, kaj bi z njima. Oddali so ju vsakega posebej. Ko so Liebknehta zdravniško preiskali in ugotovili njegovo istovetnost, so ga iz hotela odvedli k avtomobilu. Spremljajoči ga častnik je rekel Liebknechtu, da bo uporabil orožje, ako bi hotel Liebknecht pobegniti. Ko je stopil Liebknecht v avtomobil, ga je nekdo iz množice jako hudo udaril po glavi, tako da je jel močno krvaveti. Avtomobil se je naglo odpeljal, vendar je bil zadržan, nato so hoteli spremljajoči uradniki odvesti Liebknehta peš. Po nekaterih korakih je skočil Liebknecht nenadoma med bližnje grmove in se ni hotel ustaviti nazvlic pozivom. Ustrelili so večkrat za njim. Krogla ga je zadela med ramena in vrat. Liebknecht je padel in bil takoj mrtev. Roza Luksenburgovo so zaslišali med transportom. Vlada je odredila, da bi odpravili tudi njo v preiskovalni zapor. Med tem so se pred hotelom zbrale velike množice in le trudoma se je posrečilo, da so jo spravili v avtomobil. Ko je avtomobil nadaljeval svojo pot, se je nenadoma ustavil, neznan mož je skočil v avtomobil in ustrelil Roza Luksenburgovo. Množica je padla po mrliču; vsa poizvedovanja po Rozi Luksenburgovi so bila do sedaj brezuspešna. Bajes so jo vrgli v Landwehrkanal.

Krvava justica.

(Konec.)

Zato pogledjmo, kako je tudi pod Boublikovo grozovlavo ravnal avditor, stotnik F., ki je imel toliko poguma in srca, izreči, da si ne bo nikdar obremenil svoje vesti le z eno samo smrtno obsodbo, in naj se postavita Boublik in Landwehr na glavo!

Naj ne ostanejo javnosti prikriti sledeči slučajji, ki so bili poverjeni temu gospodu in ki kažejo, kako je sodil on, ki je imel — srce!

1. V Bohinju je neki Čeh, Vaclav Tyl, javno govoril v gostilni proti svojim bratom Čehom, da je neumno boriti se proti Rusom, ker so isti prijatelji Čehov in jim hočejo vzpostaviti in ustanoviti češko državo. Risal je pri tem na mizi karto ter kazal ljudem, kako mala bo nemška Avstrija in kako velika bo Češka, kako velika bo samostojna Jugoslavija, — torej naravnost grozne stvari za take ljudi, kakor so bili Boublik, Landwehr, Borojevič in njihovi hlapci! Kako resnično prav je imel priprosti Čeh Vaclav Tyl! Stotnik F. pa ga ni tiral radi veleizdaje pred prekri sod. Smatral je, da je govoril Čeh Tyl vse te skrajno logične in pametne besede vendarle mogoče v neki pijanosti in mu prisodil samo radi vinjenosti parmesečno kazni!

2. Neki Dunajčan se je pri aretaciji ustavljal ter nekega narednika obrcal in ozmerjal. Boublik se je že veselil, kako bo ta infanterist romal na suhi bajer. Imenovani stotnik ni smatral za dokazano, da bi bil obtoženec dovolj trezen in mu je priboril nekaj mesecev navadnega zapora.

3. Slovenski narednik Lah je, nesramno izzivan in tudi dejansko insultiran od hajlovskega nemškega praporščaka, 20 letnega pobalina, vdaril istega ter mu priložil zasluženo zausnico. Šumelo je po avditorskem logu, kako bo vendarle moral stotnik F., kateremu je bil ta slučaj poverjen, tega človeka ustreliti, kajti za to je absolutno smrtna kazn. On pa ni tiral tega človeka pred prekri sod, ampak je predlagal navadno postopanje, češ da je sicer priprosta zadeva vendarle prekomplirana. In prav je imel. Lah je bil sicer obsojen v ječo, a je bil pozneje popolnoma pomiloščen.

4. Isti stotnik je oprostil fin. svetnika Koširja obtožbe, češ da je vprašal „ali res cesar črni kruh je“, — kar je smatral za žaljenje Veličanstva tudi ljubljanski nemški odvetnik Dr. Wallentschag — da se ne pozabi! — obsodil pa ga je, ker znani Landwehr ni hotel na predlog Boublikov sodbe potrditi, znani Bytzek na ta način, da je pridušil sodnike, da bi bil v slučaju oprostilne obsodbe on — Bytzek — prestavljen — o groza! — kar mu je namreč pravični Boublik menda res zagrožil. Ko je cesar izvedel za ta slučaj, je bajes vprašal: „Za božjo voljo, ali naj je to žaljenje Veličanstva?“

5. Isti stotnik je vodil razpravo, na kateri je bil F. Kočevar oproščen od gorostasne, od drugega dvignjene obtožbe radi žaljenja Veličanstva, češ da je pravil okoli „da je nemški cesar našega cesarja Karla dejansko napadel radi tega, ker je hotel skleniti mir“, kar se je splošno govorilo. Ustavil pa je tudi postopanje proti slov. odvetniku dr. Žitku, da je žalil cesarja, ker se ni odkril pri — avstrijski himni!

Tako je sodil mož, ki je imel — čeprav nemškega pokoljenja — plemenito srce in je sicer strogo sodil hudodelstva, ki so bila res hudodelstva, besedne delikte pa je smatral po človeško in po pravici za — nepremišljene čenče.

In nič se mu ni zgodilo! Še celo odlikovan je bil! In temu so se upali očitati nekateri njegovi „prijatelji“, da ni sposoben za avditorja, ker je premil in dela naravnost proti postavi. V resnici pa so le oni vedoma kršili postavbo in se potem še upali izgovarjati se na posebna višja povelja, katerih pa niti bilo ni!

Pri vsem tem pa ne smemo pozabiti, omeniti tudi onega vedno zavednega slovenskega majorja avditorja dr. V., o katerem je znano, da je slučajje, radi katerih so drugi dvigali težke obtožbe, odpravljali z navadnimi disciplinarnimi kaznimi.

In oče žrtve, ki leže gori na suhem bajerju v Ljubljani? Komaj da se jih kdo prilično spomni, — v resnici pa zaslužijo najveličastnejši spomenik, katerega smo jim postavili že davno v svojih srečih, prav kakor Adamiču in Lundru, ki sta postala ravno tako žrtvi nemško-avstrijskega nasilstva! Morda je med njimi res zakrivil kdo navadno hudodelstvo, smrti pa ni zaslužil menda noben. Preogromna večina teh žrtv pa so bile nedolžne, poštene duše. O enem teh se je izrazil neki avditor, da ga vendarle ni bilo škoda, ker je bil sicer „en neroden človek“. Da, morda je res eden ali drugi imel kako napako — kdo je pa nima na tem božjem svetu? — toda to lahko rečemo, da dotični avditor in vsi njegovi taki sodrugi niso bili vredni odvezati sleherni žrtvi svojega trinoštva jermen z njihovih mučeniških nog.

In če se spominjamo vseh teh žrtv krvave justice na suhem bajerju, ne smemo pozabiti njega, čigar ime bi se moralo blesteti tudi na spomeniku teh žrtv. To je naš mili, dragi prijatelj gospodin Franjo, pisatelj slovenski Fr. Podlimbarski — Maselj, ki sicer ni padel kot žrtve krvave justice, ampak ga je umorila najzvestejša in najudanejša prijateljica te justice — avstrijska vlada, na čelu ji tedaj na Kranjskem baron Schwarz, ki je vedno nudil svojo roko zatiralcem slovenskega naroda in tudi znani iz-

dajski skupini Šušteršiču, Zajcu, Peganu in dr., ki se niso sramovali skovati in podpisati ovadbe radi septemberskih dogodkov proti — A. Ribnikarju — (pri tem se je posebno odlikoval na znani pobalinski način Pegan) — in zakrivali s tem enega najsrამotnejših činov slovenske zgodovine. Podlimbarski, ta najplemenitejša duša, ki je tako ljubil svojo domovino, tisto krasno zemljo okoli Limbarske gore, katero bi bil tako rad še enkrat videl v svojem življenju, — ni smel učakati Jugoslavije, moral je v smrt, strt na duhu in telesu, v tujini, dočim se tisti, ki je podpisal toliko denuncijantskih poročil o drugih in nosi odgovornost tudi za tragično smrt Podlimbarskega, še danes spreha naravnost izzivalno po ljubljanskih ulicah in menda — čaka take justifikacije, kakor jo je doživel bivši radovljiški glavar. Žrtve Schwarzovih denuncijantskih poročil na vojaške oblasti so postali tudi slovenski dijaki iz znane dijaške afere (med njimi blagopokojni mladenci D. Majaron). Zgolj v namenu ugonobiti mlada in nadebudna življenja je pošiljal ta žalostni mož celo v bojno polje za temi nesrečniki lastnoročno podpisana in naročena denuncijantska, zelo zavita in deloma lažnjiva poročila. Slava Podlimbarskemu in vsem, ki so postali žrtve krvave justice in njene zaveznice — bivše avstrijske vlade!

Kovač — Maselj — Podlimbarski — podobe iz sanj! Cankar jih je videl! V četrti postaji...

„Sredi med zagorelimi, kričečimi obrazi se je tiho svetilo lice njega, ki je nesel težki križ. Takrat še nisem videl njegove lepe brade, od krvi in prahu oskrunjene, nisem še ugledal njegovih velikih, mirnih, svetlih oči, ki so vse spoznale in vse vedele. Mistil sem, da je majhen, ubog otrok, ki so mu bili brez usmiljenja naložili breme, devetkrat večje od njega... Med štirinajstimi je bila mojemu srcu najbližja četrta postaja, tista, kjer sreča Jezus svojo žalostno mater.

Ta ozki, beli obraz je pričal brez solz in brez besed: „Čegava bolečina je večja od moje?“ Ob poti je stala, ko je prišel mimo. Prišel je mimo silen oblak, ki se je vzdignil do nebes in jih je zatemnil. Ta oblak je bil rdeč prah, kri je vpila do nebes. In vse je utonilo v njem, vse je izginilo, ničesar več ni bilo, on sam je bil, prav sam v tem neizmernem krvavem oblaku. Otrok je bil, ki je objemal težek križ, omahoval je pod njim, opotekal se in padal, da se je zazolzil kamen, ko je poljubil njegovo čelo. Tako je šel neusmiljeno v smrt.

Zdaj v tem strašnem času ga vidim živega tik pred seboj, vidim ga tisočkrat in stotisočkrat, njo vidim, žalostno mater, tudi njo tisočkrat in stotisočkrat. Človek gre na Golgato, da bo trpel in umrl in da bo vstal povelčan...

(Ivan Cankar: Četrta postaja.)

Dnevne vesti.

Na občnem zboru Gospodarske zveze v Ljubljani dne 23. grudnia 1918 se je sklenilo sledeče: 1. Zelja zadrugarjev, naj se razmerje med združništvom in Kmetijsko družbo pravilno uredi, da prevzame Kmetijska družba tehnično poučni del stanovske samopomoči kmečkega stanu, združništvo pa trgovsko gospodarske posle, je jako stara. Že 27. junija 1905 je prvi občni zbor Gospodarske zveze sklenil resolucijo v tem smislu. Podobne želje so se izražale na mnogobrojnih združniških zborih in sestankih. Da se to vprašanje kljub temu do danes ni rešilo, je iskati vzroka v političnih razmerah. Ker so politične zapreke sedaj odpadle, je letošnji občni zbor Gospodarske zveze zopet soglasno za to, da se ta zadeva končno reši v združniškem smislu. 2. Člani Gospodarske zveze so z zanimanjem zasledovali delo za koncentracijo združništva v največjem času. Mnenju, ki se je splošno zavzemalo, da slovensko združništvo potrebuje skupne blagovne nabavne centrale, se pridružuje Gospodarska zveza popolnoma in bo naloge, ki jo v tem oziru zadenejo kot najmočnejšo slovensko združno blagovno centralo, z veseljem spolnila in vse storila, da se koncentracija pospeši in splošno odobravana misel realizira.

Goriški begunci in drugi vlagatelji, kateri imajo denar in vloge v Centralni posojilnici v Gorici, se s tem obveščajo, da lahko dvignejo na vložne knjižice svoj denar pri Zdržni zvezi v Ljubljani, Dunajska cesta št. 38, I. nadstr.

Poziv na naše industrijalce. V bivši Avstriji smo bili industrijalci na slovenskem ozemlju člani avstrijske državne zveze industrijalcev. Za nas ta zveza več ne obstoja; padli so politični okovi, osamosvojiti se hočemo tudi v gospodarskem pogledu. V varstvo in pospeševanje skupnih interesov naše industrije osnujemo v naši Jugoslaviji zvezo industrijalcev in sicer za slovensko ozemlje države SHS. Pri-

pravljalnemu odboru je došlo že odlično število prijav slovenskih industrijalcev za vstop k zvezi, ki se v najkrajšem času osnuje. V imenu pripravljalnega odbora, ki si je nadel nalogo organizirati tako zvezo, pozivljam podpisani tem potom vse naše industrijalce, da mi blagovolijo brez odloga sporočiti svojo izjavo, je-li pristopijo k nameravani organizaciji: Zvezi industrijalcev na slovenskem ozemlju države SHS. Dan in kraj ustanovnega občnega zbora, ki se vrši v Ljubljani, se posebej naznani.

Predsednik pripravljalnega odbora:
Vinko Majdič, veleindustrijalec, Kranj.

„Slovenka“, glasilo slovenskega ženstva, je edini slovenski ženski list. Zato upamo, da ne bo slovenske žene in slovenskega dekleta, ki ne bi brala „Slovenke“. Ženstvo sebi! Prva številka bo imela sledečo vsebino: Cilka Krečkova: Sestram. Dr. A. Bonaventura Jeglič: Žena v krščanstvu. F. S. Finžgar: Naše kmetiško ženstvo in nova doba. S. T.: Ženska nadaljevalna šola. M. Elizabeta: I tebe, žena... Mihael Moškerc: Dr. Krek in ženska. M.: Stoletja otroka. Dr. Jakob Mohorič: Ženska in pravo. Dr. Franc Jež: Kaj je s podporami? — r —: Naša mladina. Lea Fatur: Za naš Jadran. Silvin Sardenko: Stana (črtica). — V listku pa bo prinašala „Slovenka“ novice iz vseh ženskih strok. „Slovenka“ bo izhajala enkrat na mesec na 24 straneh z ovitkom. Stane letno 12 kron, polletno 6 kron. Naročnina naj se pošilja: Uprava „Slovenke“, Ljubljana, Jugoslovanska tiskarna, II. nadstr.

Marija na Zili. (Laž za lažjo.) (Za zadnji števec prepozno prišlo.) Po nemških listih trosi tukajšnji protestantski gostilničar in na vsem Koroškem najhujši hujskač proti Jugoslaviji, Moser, laž, da so mu naredili jugoslovanski vojaki škode za 22.000 in nekaj sto kron. Seve bi mu morali odnesti hišo in vse premoženje, da bi bilo škode za 22.000. Pribijemo le: prvič, zlagano je, da je vodil roparske čete g. nadporočnik Napokoj, ker ta tedaj več niti v vojaški službi ni bil. Drugič zlagano je, da je župnik grozil, da „bodo Moserjeva žena in otroci povešeni, če zahteva Moser odškodnino.“ Ker gotovi ljudje baje obljubljajo 5000 (pet tisoč K) tistemu, ki bi župnika ubil, je ta rekel le: „Ustrelj me seve lahko kdo in potem zbeži v Beljak; a odgovorni bodo tudi v tem slučaju žene in otroci, če se meni ali kateremu naših kaj zalega zgodi!“ Zakaj da bi nas smeli streljati že kakor kunce, tako daleč pa še tudi na Koroškem nismo, dasi smo že zelo daleč. Gotovi ljudje pa naj lažejo le naprej! Pride kazen tudi za to, kakor je že za nekatere krivice prišla.

Pokrče. (Lepo slovesnost) je obhajala naša župnijska cerkev. Ravno na dan dveletnice ustanovitve tukajšnje bratovščine Srca Jezusovega, t. j. dne 5. t. m., se je slovesno blagoslovil krasno popravljani stranski oltar z novim kipom Srca Jezusovega. Oltar je vseh veselje in ponos, pa tudi izraz velikodušne požrtvovalnosti župljanov. Stal je 1350 kron in je lepo delo priznanega mojstra J. Campidelijsa na Bistrici ob Dravi. Pa tudi svoja srca smo v skupni posvetivni molitvi božjemu Srcu posvetili in mu iz dna duše zapeli slavospev. — Ker je pa pri nas ustanovljena tudi Marijina družba, se je moralo misliti tudi na primeren družben oltar. In tudi tistega smo dali enako lepo popraviti in mu oskrbeti nov kip Brezmadežne, ki se je istemu mojstru izredno posrečil. Stal je 1200 kron in je bil že na Malo Gospojnico lanskega leta blagoslovljen in svojemu namenu izročen. Tako smo postavili dva lepa vojna spomenika, ki pa oznanjata le ljubezen in mir in sta v kras cerkvi in v čast župljanom. Vsem velikodušnim darovalcem tisočeri Bog plačaj!

Pokrče. (Dohodki in stroški l. 1918.) Rojenih je bilo 23, zakonških 8, nezakonških 15. Malo boljši kot lani, pa še vedno dosti slabo. Umrlo jih je 36; izmed teh 15 otrok. Mnogo jih je umrlo na španski bolezn. Imamo torej zopet 13 smrtnih slučajev več kot porodov. V vojski jih je padlo ali umrlo do sedaj 15, sedem vojakov pa še pogrešamo. Poročena sta bila dva para. Bratovščina Srca Jezusovega šteje 136 udov, Marijina družba 13 družbenic in 8 novink. Svetih obhajil je bilo 2370, 400 več kot lansko leto. „Bogoljubov“ je 26, „Glasnikov“ 10, „Mirov“ 10. Gre počasi navzgor, pa da bi šlo vsaj stalno!

Raznoterosti.

O Slovenceh priobčuje informativen članek belgrajska „Samouprava“, glasilo staroradikalne stranke. V članku je v kratkih orisih podana zgodovina naših narodnih borb. Koncem članka čitamo: „Dasi je Slovence pritiskala ob tla na eni strani silna germanizacija, na drugi strani

italijanska pohlepnost, vendar Slovenci niso klonili duhom. Ne imajoč svoje države so zaupali v silo duha, v vlado prosvete. Njihova voditeljica je bila književnost. Ona je ohranila narodu stare vrline in mu končno priborila s pomočjo srbskega junaštva svobodo in ujedinjenje s Srbi in Hrvati, za katerim so toliko hrepeneli.“

Zveza med severnimi in južnimi Slovenci. Pariški zastopnik „Nene Züricher Zeitung“ poroča: Čehi so naznanili mirovni konferenci zahtevo, da hočejo imeti koridor med Donavo in Dravo zaradi direktne zveze z Jugoslavijo. Svojo zahtevo utemeljujejo na etnografičnem, gospodarskem in političnem načelu. Zahtevani pas je 100 kilometrov širok in 200 kilometrov dolg. Okraja Šopronj in Wieselburg naj bi imeli Čehi, okraja Železno in Zala pa Jugoslovani. Pravice nemških in mažarskih manjšin bi se v gospodarskih ozirih spoštovale.

Mažari se jočejo. Mažarski list piše: Nekoč tako ponosna trdnjava Kamarom je odprla svoja vrata Čehom — vsa beda in žalost našega ljudstva se izraža v tem dejstvu. — Tako globoko smo padli. In če pomislimo, kako je mogoče, da smo v tako kratkem času izgubili toliko političnih, moralčnih in gospodarskih vrednosti, moramo zvaliti krivdo na nesrečne razmere, deloma pa na lastne zmote in pogreške... Danes se ne upamo več pogledati na zemljevid, ker nam strmi iz njega strašna pošast naše usode. Kar smo imeli rudnikov, niso več naši... — Da, da, predragi Mažari. Še dne 1. novembra, na dan revolucije, niso sanjali, da se bo enkrat pravica maščevala nad njimi. Narodni so vstali in strah, ki so ga imeli sužnji, je prešel na gospode. Mažarom ne bo pomagalo javkati, prijateljstva bodo morali iskati med onimi narodi, nad katerimi so vihteli bič.

Kako je razsajala španska bolezen. „Times“ pišejo, da je lansko leto in sicer v zadnjih dvanajstih tednih umrlo za špansko boleznijo skoraj šest milijonov ljudi. Sodi se, da je bilo v svetovni vojski 20 milijonov mrtvih. V isti dobi v štiri in pol letih, je umrlo za špansko boleznijo 108 milijonov ljudi. V Indiji sami je umrlo za špansko boleznijo 3 milijone prebivalcev. V Bombay 5000, Delhi, ki ima 200.000 prebivalcev, je imelo vsak dan 800 mrtičev za špansko boleznijo. Pujab je izgubil 250.000 ljudi. V Kapskem mestu je izgubilo 2000 otrok starše. Avstralija je morala poslati v Samo sanitetno ladjo, ker je bilo tamošnjega prebivalstva bolnega 80 odstotkov. Belo prebivalstvo je moralo samo preživljati ali pokopavati uboge domačine. V Novi Zelandiji je prenehalo javno delo. Žrtve v Ameriki so bile grozne, niti v Kanadi ni bilo dosti boljše. V Ontariu in zapadnih pokrajinah je umrlo nič manj nego 108 zdravnikov. Ogromno je število za špansko boleznijo umrlih Indijancev. „Domovina“ epidemije, Špansko, je grozno trpela. V Barceloni je umrlo vsak dan po 1200 ljudi. Imenovana epidemija je grozno razsajala tudi na Francoskem, Nemškem in v avstro-ogrski državi.

Razglasi Narodne vlade.

Višji šolski svet. Članom Višjega šolskega sveta, ki v smislu IV. poglavja naredbe celokupne vlade v prehodni upravi v ozemlju Narodne vlade SHS v Ljubljani z dne 14. novembra 1918, števec 111 Ur. l. prevzame posle dosedanjih deželnih šolskih svetov, so bili imenovani, ozir. izvoljeni: Anton Sušnik, profesor na I. državni gimnaziji v Ljubljani, predsednik; Dr. Franc Ilešič, profesor na realni gimnaziji v Ljubljani, predsednikov namestnik; Dr. Franc Skaberne, bivši ministerjalni tajnik, poročevalec za upravne in gospodarske šolske zadeve; Dr. Stanko Majcen, vladni koncipist, namestnik poročevalca; Dr. Janko Bezjak, dr. Mihael Opeka, dr. Leopold Poljanec in dr. Ivan Grafenauer, višji šolski nadzorniki; Jožef Majcen, stolni dekan v Mariboru; Ignacij Nadrah, stolni kanonik v Ljubljani; profesor dr. Gregor Pečjak, veroučitelj v Ljubljani, in dr. Josip Srebrnič, profesor bogoslovja v Gorici, namestnika; Dr. Simon Dolar, gimnazijski profesor v Kranju; Dr. Stanislav Bevk, ravnatelj državne realne gimnazije v Ljubljani, namestnik; Dr. Anton Breznik, profesor na škofovski zasebni gimnaziji v Št. Vidu pri Ljubljani; Luka Jelenc, učitelj v Ljubljani; Ljudevit Černej, nadučitelj v Grižah, in Engelbert Gangl, državni vadniški učitelj v Trstu; Anton Gnus, nadučitelj v Dolu, namestnika. Ime zastopnika starišev, kojega bo volil občinski svet ljubljanski, se objavi po volitvi. Za prof. dr. Breznika bo voljen nov namestnik, ker je bil izvoljen prof. Anton Sušnik imenovan predsednikom.

Imenovanje. Imenovan je Dr. Ivan Karlin, namestništveni koncipist v Trstu in v Primorju, za okrajnega komisarja pri poverjeništvu za uk in bogočastje Narodne vlade v Ljubljani.

Spremembe v učiteljstvu. Narodna vlada SHS je odslovila iz javne ljudskošolske službe Josipa Adolfa, učitelja v Gotenich (novomeški okraj). — Višji šolski svet SHS v Ljubljani odreja sledeče: nastavlja začasno kot otroško vrtnarico v otroškem vrtcu v Guštanju pri Prevaljah gpd. Emo Kosi; odstavil je od šolske službe šolskega vodjo Ivana Fleissa v Kazazah, ter učiteljici Marijo Limpl na Rudi in Eleonoro Miklantz v Krejancih p. Galicija ter jih dal na razpolago Nemški Avstriji; ostavil je od službe Albina Bohrerja, ravnatelja meščanske šole v Velikovcu, in nastavlil mesto njega Janko Pilgrama, meščanskega učitelja; odpustil je iz javne šolske službe Josipa Grollnigga, nadučitelja v Črni, Karla Hecherja, učitelja v Črni, Maksa Preglau, učitelja v Prevaljah, Elso Schmegeger, učiteljico v Guštanju, Erno Düh, učiteljico v Tolstem vrhu, Josipino Skočier, učiteljico v Prevaljah; imenuje za začasnega učitelja v Lešah nad Prevaljami g. Leo Finka; premešča začasno kot učiteljico s šole v Tunelu na šolo v Pliberku gospo Elizo Kert, dalje šolskega vodjo Josipa Grascher s šole v Apačah na šolo v Tunelu in učitelja Ivana Kuhar iz šole v Lešah na šolo v Črni; odstavil je iz javne šolske službe Rudolfa Mörtla, nadučitelja v Libeličah in Josipa Fleissa, nadučitelja v Kotljah, in jih dal na razpolago Nemški Avstriji; odstavil je iz javne šolske službe začasnega šolskega vodjo Rudolfa Mittingerja v Prevaljah, šolskega vodjo Alojzija Kocha v Lipici, učitelje Friderika Sorgo v Pliberku, Franca Wuchererja v Krejancih p. Galicija, Josipa Kobererja v Dobrlivasi ter učiteljice Michaelo Rossbacher v Prevaljah, Gabrielo Hierländer v Prevaljah, Josipino Bohrer v Pliberku; razpustil je nemško šolo v Lipici, ker nima zadostnega števila pristno nemških otrok. V to šolo všolani otroci se všolajo na šolo v Rudi, oziroma Gorenjce, ki se poslovenita.

Rok za prošnje za vojaške podpore podaljšani. Narodna vlada je v seji dne 9. jan. t. l. sklenila, da se prošnje za prispevek za preživljanje vpoklicancev ali ujetih, za naklonitve nujno potrebnim svojcem invalidov, padlih, vsled vojne umrlih ali pogrešanih vojakov, za ameriške podpore podaljša do 31. januarja. Podpore se bodo dajale res le nujno potrebnim upravičencem. Vse te prošnje se morajo vložiti pri davkarjih. — Podpore invalidom. Invalidi, ki so vsaj 20 % nesposobni za svoj poklic in res ne morejo izvrševati svojega dela in so res potrebni, imajo poleg invalidske pokojnine, če jim je že nakazana, pravico do naklonitev, ki znesejo po odstotkih njihove invalidnosti od 1 K do 1 K 60 h na dan. — Invalidi, ki še nikdar niso bili pri superarbitraciji, naj pisмено potom orožništva prosijo na svoje vojno dopolnilno poveljstvo, da jih čimprej pokliče k superarbitraciji, pri kateri bodo dobili takoj izplačane primerne doklade. Da pa morejo njihovi res potrebni svoji prositi za naklonitev, naj se dajo taki invalidi pregledati pri okrajnem uradnem zdravniku in če jih bo spoznal vsaj za 20 % nezmožne za poklic, potem njihovi res nujno potrebni svoji do 31. januarja pri svoji davkarji lahko prosijo za naklonitev. — Pokojnine invalidov, vojnih vdov in sirot. Vse te osebe že nekaj mesecev niso dobile svojih pokojnin z Dunaja po pošti. Narodna vlada se je veliko trudila, da doseže redno pošiljanje teh pokojnin. Dunajska poštna hranilnica in penzijska likvidatura sedaj zopet redno poslujeta in sta ravnokar sporočili, da bodo vsi upravičenci dobili zastale zneske in pokojnino za januar še tekom tega meseca. Kdor bi denarja pa vendarle ne dobil, naj to z natančnimi podatki sporoči „Jugoslovanskemu zastopstvu SHS“ Dunaj I., Seilerstätte 30/I, ki bo izposlovalo hitro in ugodno rešitev.

Prijave dijakov h prostovoljni legiji in ugodnosti pri izpitih. Dodatno k razpisu z dne 7. prosinca 1919, št. 254, se določa, da naj ravnateljstva državnih gimnazij, državnih realk in moških učiteljskih v območju Narodne vlade SHS zahtevajo od vsakega legijonarja, katerega ne veže vojaška dolžnost, pismente privoljenje starišev za vstop v prostovoljno legijo. Zajedno se odreja, da se dovolijo onim dijakom, ki so vstopili v prostovoljno legijo v obrambo Korotana, one ugodnosti pri letnih in zrelostnih izpitih, kakor so se dovoljevale vojakom-dijakom za časa svetovne vojne. Te ugodnosti pa se dovoljujejo le pod tem pogojem, če bi dijaki opravljali omenjeno vojaško službo toliko časa, da bi bil vsled tega ogrožen reden napredek v tekočem šolskem letu. V tem slučaju se jim po njihovi vrnitvi iz vojaške službe dovolijo omenjene ugodnosti pri letnih in zrelostnih izpitih, toda ne pred koncem šolskega leta 1918/19.

Nemške ljudske in meščanske šole v Ljubljani. Vsled naredbe poverjeništvu za uk in bogočastje z dne 20. novembra 1918, št. 8608, so se po predlogih mestnega šolskega sveta iz-

vršile tele reforme: 1. Mestna nemška in mestna dekliška ljudska šola sta se spremenili v dva čisto slovenska zavoda. Dekliška šola ima osem prvotnih slovenskih razredov in osem slovenskih vsoprednic ter se odslej imenuje III. mestna dekliška ljudska šola (I. je ona pri Sv. Jakobu, II. je projektirana na Ledini). Deška šola šteje ravno tako 5 prvotnih slovenskih razredov in dve slovenski vsoprednici ter se odslej imenuje V. mestna deška ljudska šola. 2. Zasebna nemška deška in dekliška štirimrazrednica nemškega šolskega društva v Šiški se je razpustila. 3. Zasebna nemška dekliška osemrazrednica ljubljanskega šolskega kuratorija se je reducirala v štirimrazrednico, zasebna nemška deška štirimrazrednica nemškega šolskega društva v Ljubljani pa v trirazrednico in sicer obe toliko časa, dokler ne dokažeta tolikega števila šoloobiskujočih otrok pristne nemške narodnosti, da bi bili upravičenci do nadaljnjih višjih razredov. 4. Na zasebni notranji trirazredni meščanski šoli pri Uršulinkah se je (že s 25. novembrom 1918) vpeljal vseskoz slovenski učni jezik. 5. Slovenski državni jezik se je uvedel kot obligatni predmet na manjšinskih šolah in sicer v taki izmeri, v kakršni so bile odmerjene v dosedanjih učnih načrtih ure nemškemu pouku na slovenskih šolah.

Vojno kreditni zavod za južno vojno ozemlje v Celovcu je moral po razpadu avstro-ogrske monarhije, ravno ko se ga je jelo prizadeto prebivalstvo jugoslovanskih pokrajin intenzivno posluževati, tudi ustaviti svoje delovanje. Na ukaz nemško-avstrijske vlade se je obema nenemškima ravnateljema (dr. Hočevar in dr. Fedrizzi) ter drugemu nenemškemu osebju s l. t. m. službo odpovedalo, nemški ravnatelj in nemško uradništvo pa še dalje ždi v brezdelju in čaka, da se končno tudi teh gospodov spomni nemško-avstrijski finančni minister ter jim nakaže drugod posla. Istotako se je ustavilo delovanje tajništva cenzorskih kolegijev za Dalmacijo, Istro, Trst, Kranjsko, Koroško in južno Tirolsko ter dotičnemu osebju službo odpovedalo. Kreditov, ki so bili do konca oktobra 1918 že dovoljeni, se vsled političnih dogodkov na ukaz bivšega c. k. finančnega ministristva ni več izplačalo. To je zadelo med drugimi tudi 43 nesrečnih posestnikov na Koroški Beli na Gorenjskem, katerim so italijanski letalci 14. avg. 1917 z bombami upepelili vsa poslopja. Njim dovoljeni kredit v skupnem znesku K 797.000 ni več prišel do izplačila. Tudi posestnikom na Goriškem v mesecu oktobru 1918 dovoljeni kredit K 344.590 se več ni mogel izplačati. Najbolj se je tega zavoda posluževala južna Tirolska, najmanj pa Dalmacija, kjer so pač gospodarske razmere prav posebne. V splošnem je bilo v času od maja do oktobra 1918 pri tem zavodu vloženih prošenj za posojila v znesku K 66.360.495, dovolilo se je K 9.718.287, že izplačalo K 998.104. Zavod je z denarjem zalagala avstrijska država, vsled česar bodo morale iz te države nastale nove države med seboj obračunati izdatke, oziroma terjatve. Brez dvoma bi bila avstrijska država izdala v svrhu obnove po južnih deželah mnogo stotisoč milijonov. Sedaj bode Jugoslavija sama primorana skrbeti za obnovo. Iskati pa bode morala pri novih državah razmerne prispevke k stroškom, kajti poškodovanje in opustošenje naših pokrajin se je izvršilo v breme cele bivše Avstro-Ogrske. Na ta obračun naša vlada gotovo ne bode pozabila.

Oklic delavcem, ki so delali v Nemčiji in vsem onim, ki so dobivali kako pokojnino ali rento iz Nemčije. 1.) Vsi delavci, ki so bili zaposleni pred in med vojno v kakem rudniku ali drugem podjetju v Nemčiji, imajo tam svoje rodne brez sredstev in jih niso pustili v Nemčijo, naj naznanijo pismente poverjeništvu za socialno skrbstvo naslednje podatke: a) Svoje ime, poklic, sedanje bivališče, kje zaposleni; b) v katerem kraju v Nemčiji živi njihova rodbina (natančen naslov) in število otrok; c) ali ima pohoštvo v Nemčiji; d) lastni zaslužek; e) od česa živi rodbina? — 2.) Vsi delavci, vdove in sirote, ki so dobivali rente ali pokojnine iz Nemčije in jih sedaj ne dobe več, naj to pismente naznanijo poverjeništvu za socialno skrbstvo v Ljubljani. V naznanilu je podati naslednja pojasnila: a) Ime, poklic in bivališče; b) po kom dobe rento ali pokojnino; c) kedaj je prišla zadnja renta? Naznanilo je priložiti uradno potrjen prepis dekreta, s katerim je bila odmerjena renta. Po možnosti je priložiti tudi zadnji odrezek čeka, s katerim so dobili izplačano rento.

Visokošolcem, ki so prosili za študijsko podporo, v vednost. Poverjeništvu za uk in bogočastje je v prisotnosti treh zastopnikov dijaštva pregledalo prošnje visokošolcev, ki so že študirali, oziroma, ki se bodo šele vpisali v inozemstvu. Pri tem se je opazilo, da je velika množina prčenj ne samo slabo sestavljenih,

ampak tudi skrajno pomanjkljivo opremljenih. Ker so v takih slučajih neizogibno potrebne natančnejše informacije in ker naknadne izpopolnitve prošenj trajajo dalje časa, se je sklenilo zaenkrat ozirati se samo na one prošnje, ki so opremljene z vsemi predpisanimi prilogami. Oni prosilci, ki niso priložili letošnjega frekventacijskega izpričevala, naj to nemudoma store, ker šele potem morejo priti njihove prošnje v poštev. Rešitev prošenj, katerim manjkajo najvažnejše priloge (ubožna izpričevala, izpričevala o že napravljenih izpitih itd.) se je odložila na poznejši čas.

O olajšavah žigosanja v prometu z inozemstvom in ozemljem države SHS, sasedenim po tujih silah. — Na podstavi točke II, zadnjega odstavka naredbe poverjeništev za notranje zadeve in za finance z dne 3. jan. 1919, št. 250 (Uradni list XXXIII) se odreja to-le: 1.) Tuzemce, ki imajo svoje bivališče v inozemstvu ali na ozemlju države SHS, zasedenem po tujih silah, je pripustiti k žigosanju v tisti občini (okolišu), kjer se začasno nastanijo, ako verodostojno dokažejo svojo istovetnost in niso sumljivi tiho-tapstva z bankovci (naredba poverjeništev za notranje zadeve in za finance z dne 7. jan. 1919, št. 252 [Uradni list XXXIII]). Kolikor se ni uvedlo kazensko postopanje po dohodarstvenem kazenskem zakonu, se zavrženec lahko pritoži na finančno deželno ravnateljstvo. Do roka, ki se razglasi v Uradnem listu najmanj teden dni poprej, se bodo tem osebam z istimi pogoji zamenjavali nežigosani bankovci za žigosane tudi še po dovršenem žigosanju, in sicer pri tistem uradu in v tisti izmeri, kakor to določi, vpoštevaje premoženjske razmere udeleženceve, za vsak primer posebej poverjeništvu za finance. 2.) Osebam, ki potujejo iz nujnih rodbinskih ali kupčijskih oziror v inozemstvo ali na ozemlje države SHS, zasedeno po tujih silah, se bodo zamenjavali do roka, omenjenega v drugem odstavku točke 1.), žigosani bankovci za nežigosane pri finančni deželni blagajni v Ljubljani, ako v to privoli poverjeništvu za finance. To poverjeništvu določi po svobodnem preudarku tudi vsoto, ki jo sme blagajnica zamenjati. Ta naredba stopi takoj v veljavo.

Potovanje iz inozemstva v Slovenijo. § 1. Glede beguncev. a) Begunci, ki žele prekorčiti mejo Jugoslavije v območju Narodne vlade SHS v Ljubljani, se morajo izkazati s primernimi dokumenti pri obmejnih postaji. b) Osebe, ki se izkažejo z dokumenti kot begunci, imajo prost vstop v Jugoslavijo. Veljavni pa so vsi oni dokumenti, katere so izdali naši zastopniki v drugih državah, nadalje zastopniki češko-slovaške, ameriške, angleške, francoske države in sploh držav, katerih interesi se strinjajo z našimi. c) Glede oseb, ki se pri obmejnih postajah ne morejo izkazati s primernimi dokumenti, odločuje zaradi prestopa meje dotična obmejna straža. — § 2. Glede drugih podložnikov vse države SHS. Lastni podložniki s pravilnim „potnim listom“ lahko prestopijo mejno črto. Te potne liste izdajajo politične oblasti prve stopnje, odnosno policijsko ravnateljstvo v Ljubljani in njega ekspo-ziture, pa tudi zastopništva države SHS v inozemstvu. — § 3. Glede tujcev. a) Prestop meje tujcem je dovoljen, če so pripadniki zavezniških armad, vendar tudi samo, če se kot taki legitimirajo in potujejo službeno. b) Pripadnikom češko-slovaške, ameriške, angleške, francoske države in sploh vseh držav, katerih interesi se strinjajo z našimi, je vstop dovoljen, če se izkažejo s pravilno izdanimi „potnimi listi“ svojih oblasti. c) Pripadniki drugih držav morajo, preden prekorčijo mejo, „potne liste“, izdane po njih oblastih, doposlati oni politični oblasti prve stopnje, v katere območje žele potovati. Samo v izrednih primerih so mejne kontrolne postaje pooblašcene, da izdajo dovolitev za prestop meje. V tem primeru pa se mora potovalec takoj po prihodu zglasti pri pristojni oblasti tistega kraja, kamor potuje. č) Ujetnikom zavezniških držav je po pravilih premirja prehod čez mejo in državo dovoljen. d) Ako v enem ali drugem primeru tuja država za prestop svojih mej uporablja strožje predpise, velja načelo recipročnosti. — § 4. Potujočim osebam, katerih dokumenti ne zadoščajo predpisom, določenim v §§ 1., 2. in 3., se zabrani vstop čez mejo. V primeru § 3. c) se sme potovalna dovolitev odreči, ne da bi bilo treba za to navesti vzrok.

Potovanje z ozemlja Slovenije v inozemstvo. § 1. Lastni državljanji, ki niso zavezani prezenčni vojaški službi, morejo v inozemstvo potovati s „potnim listom“, ki ga izda politična oblast prve stopnje tistega okrožja, kjer potovalec biva, odnosno policijsko ravnateljstvo v Ljubljani in njega ekspo-ziture. Lastnik „potnega lista“ ima pravico prekorčiti mejo le za čas veljavnosti tega dokumenta. Vsak „potni list“, čigar veljavnost ne sme presezati 30 dni, mora biti opremljen s kolkom za 2 K. — § 2.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu.

Delniška glavnica: K 10.000.000.

Rezervni sklad: K 1.500.000.

Prodaja srečke razredne loterije.

Kolodvorska ulica št. 27.

Centrala v Ljubljani.

Podružnice: Celje, Gorica, Sarajevo, Split, Trst.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun. Nakup in prodaja vrednostnih papirjev vseh vrst.

Srečke na obroke, promese k vsem žrebanjem.

Vsi oni v Sloveniji bivajoči tujci, ki hočejo zapustiti to ozemlje, si morajo preskrbeti „propustnico“. „Propustnico“ izda politična oblast prve stopnje tistega okrožja, kjer prosilec biva. Vsaka „propustnica“, katere veljavnost ne sme presežati sedem dni, mora biti opremljena s kolkom za 2 K. — § 3. Tujci, katerih dokumenti zadoščajo določbam, navedenim v §§ 3. a), b), c) in d) odstavka I. te naredbe, smejo na podstavi onih izkazov zopet odpotovati; tujci, ki potujejo na podstavi dokumentov, navedenih v § 3. c) v zvezi z d) odstavka I. te naredbe, pa samo, če je potovalna dovolitev izdana tudi za potovanje nazaj.

Potovanje preko ozemlja Slovenije.

§ 1. Za potovanje preko ozemlja Narodne vlade SHS v Ljubljani veljajo določbe, navedene pod I. in II. — § 2. Potnikom v tem primeru ni dovoljeno, da bi potovanje prekinili. — VI. Otroci pod 12. letom, ki potujejo v spremstvu svojcev, ne potrebujejo nobene posebne dovolitve, če je njih ime vpisano v „potnem listu“ ali v „propustnici“ spremljevalcev. — V. Prestopki zgoraj navedenih določil se kaznujejo z globami do 2000 K ali z zaporom do 6 mesecev. — VI. Poverjeništvu za notranje zadeve se pooblašča, da to naredbo po potrebi izpremeni ali izpopolni. — VII. Ta naredba stopi v moč dne 17. januarja 1919 in velja do preklica.

Naredba o uvozu bankovcev (papirnega denarja) avstro-ogrske banke.

Da se uredi denarno vprašanje, se po naročilu kraljevskega ministra za notranje zadeve odreja takole: I. Uvoz bankovcev avstro-ogrske banke preko priznanih ali po oboroženi sili zasedenih mej kraljevine SHS je s pridržki, razvidnimi iz nastopnih določil, do preklica prepovedan. Prepoved se tiče uvoza vsake vrste, bodisi v gotovini (denarnih pismih), bodisi po poštnih nakaznicah, poštni hranilnici ali po kakršnem-koli drugem nakazilu. II. Kdor prestopi ali poizkuša prestopiti meje, navedene v točki I., sme prinesiti s seboj največjemu za 1000 kron omenjenih bankovcev, razen če mu je pristojno zastopništvo (točka III.) dovolilo večjo vsoto, sicer se bo ravnalo z njim kot s tihotapcem v smislu doh. kaz. zak., bankovec pa se zasežejo po določilu § 552. tega zakona, kolikor njih vrednost preseže omenjeno vsoto. Druge prestopke te naredbe bo kaznovalo politično oblastvo I. stopnje z globo od 100 kron do 5000 kron ali z zaporom od enega tedna do enega meseca ali z obema. Poizkus je kazniv. O pritožbah, ki jih je vložiti tekom osmih dni, odločuje finančno deželno ravnateljstvo. Zoper osebe, ki dohajajo z ozemlja, zasedenega po tujih silah, se uvede kazensko postopanje samo, če bije nanje upravičeni sum, da poizkušajo namenoma kršiti uvozno prepoved. Obvezani so pa, da izroče vsoto bankovcev, presežajočo vrednost 2000 K, proti pobotnici kontrolnemu organu, ki jo vsakokrat takoj vpošlje najbližjemu davčnemu uradu ali pa finančni deželni blagajni v Ljubljani. Davčni urad ali finančna deželna blagajna v Ljubljani naj prevzame denar in ga shrani kot finančni depozit ter naj še isti dan o tem poroča finančnemu deželnemu ravnateljstvu v Ljubljani. Došlec se izkaži s pobotnico pri finančnem deželnem ravnateljstvu v Ljubljani, ki nemudoma odredi po svoji previdnosti, da se odvzeta vsota v celoti ali deloma vrne ali pa naloži pod zaporo države pri tistem zavodu in na tisti način, ki ga udeleženec označi. III. Iz tehtnih razlogov, ker bi sicer dotičnik prišel v resno zadrego, smejo izdajati izjemne dovolitve, v smislu točke II., pristojna zastopništva SHS. Ta zastopništva smejo dalje na prošnjo prizadete osebe potrditi, da ne nosi s seboj več kot za 1000 kron bankovcev avstro-

ogrske banke. To potrdilo zadostuje izvršilnim organom, če more imetnik verodostojno izkazati svojo istovetnost. Za osebe, ki dohajajo preko ozemlja Nemške Avstrije, izdaja dovolitve začasno samo Konzularna agentura SHS na Dunaju. IV. Poverjeništvu za finance se pooblašča, da v oziru vrednih primerih dovoli še druge izjeme od prepovedi, izrečene v točki I. Prošnje za olajšave v smislu te točke je ustno ali pismeno vložiti pri poverjeništvu za finance. Ne da bi bilo treba prositi še posebe, pa so začasno dovoljene nastopne izjeme od uvozne prepovedi: 1.) Promet s poštnimi nakaznicami do 1000 K in z nakaznicami poštne hranilničnega urada na Dunaju do 2000 K v hranilničnem in čekovnem prometu je prost. Nakaznice tega urada, glaseče se na več kakor 2000 K, pa je izplačati samo, če jih je vpogledalo in opremilo s svojim potrdilom finančno deželno ravnateljstvo v Ljubljani. Državni in občinski uradi ne potrebujejo te dovolitve. 2.) Iste olajšave, ki so dovoljene za nakaznice poštne hranilničnega urada na Dunaju (točka 1), veljajo tudi za nakazilni promet zasebnih denarnih zavodov. V. Da se ta naredba izvrši, se pritegnejo poleg finančnih organov lahko tudi organi policije in ljudske prehrane. VI. Ta naredba, ki naj jo izvrši poverjenik za finance v sporazumu s poverjeništvom za promet, stopi v veljavo s tistim dnem, ko se razglasi v Uradnem listu. V Ljubljani, dne 9. januarju 1919.

Osemurni delavnik. Narodna vlada SHS v Ljubljani je odredila: Do definitivne zakonodajne ureditve se določuje delovni čas za vse obrtnopomožno delavstvo, zaposleno v državnih, občinskih ali pa zasebnih podjetjih tvorniškega značaja, na osem ur dnevno, to je v razdobju 24 ur, in sicer ne da bi se vračunili potrebni in v posameznih strokah običajni delavni odmori.

Iskrena prošnja.

Z večjo skrbjo kakor druga leta zre udano podpisano šolsko vodstvo tako zgodaj približajoči se zimi nasproti. Že zadnji dve leti otrokom naše šole zavoljo silne draginje in pomanjkanja blaga skoraj nobene obleke več nismo mogli dati. Zdaj pa, dasi je že premirje nastopilo, blaga še ni dobiti ali pa le za silno visoko ceno. Tako so se razmere tako poslabšale, da mnogo naših šolskih otrok, ki so večinoma otroci ubogih staršev, sploh nobene porabne obleke nima, tako da otroci ne bodo mogli v šolo zahajati, ako jim ne oskrbimo popolne obleke in obuvala in jim ne dajamo v zimskih mesecih opoldne gorke juhe. Zavoljo tega nameravamo tudi letos napraviti božičnico na korist ubogih otrok naše šole in se obračamo polni zaupanja zopet do preblagih src naših dobrotnikov, do p. n. Slovencev in Slovenk z iskreno prošnjo, da naj nam prihitijo na pomoč z darovi v blagu, na pr. z volno, posebno pa v denarju. Zelo bi bilo v sedanjih razmerah nam tudi ustrezno, ako bi se nam podarilo obnošene otroške obleke za dečke in deklice, tudi obleke od odraslih bi radi sprejeli, ker bi jo potem lahko naše č. šolske sestre prikrojile za otroke. Za vso dobrotljivost se vsem preblagim dobrotnikom že v naprej najprisernejše zahvaljujemo. — Konečno še naznanjamo vsem našim dobrotnikom in prijateljem slovenskega šolstva, da bomo po preteku petih let zopet napravili veliko božično slavnost in sicer po Novem letu, najbrže v sredo pred pustno nedeljo. V št. Rupertu pri Velikovcu, 19. listopada 1918. Šolsko vodstvo „Narodne šole“.

Listnica upravnništva.

Sv. Jakob v Rožu. Nekdo je dne 30. decembra 1918 na pošti Sv. Jakob v Rožu vplačal naročnino za „Mir“ ter je zapisal na položnico: „Upravištvo lista Mir v Celovcu“, namesto svojega imena. Ker ne vemo komu zapisati vplačani znesek 6 K za 3/5 leta, naj se dotičnik oglasi po dopisnici pri upravništvu „Mira“ v Celovcu ter naj v priložni zapiše na „Mirove“ položnice svoj naslov, na katerega prejema list, ne pa „Upravištvo Mira“.

Lastnik in izdajatelj: Gregor Einspieler, prošt v Tinjah.

Odgovorni urednik: Otmar Mihálek.

Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu. Telefon 179.

Delavci in delavke, spretni, priljubljeni: prilika se Vam nudi za dober, postranski zaslužek. Pismene ali ustmene ponudbe naj se naslovijo: Uredništvo „Slovenca“, Ljubljana.

Hiša

s tremi sobami, kuhinjo, kletjo in pritliklinami ter majhnim vrtom v Pliberku je poceni na prodaj. — Več pove davčni eksekutor Volina v Pliberku.

Organisti in cerkveniki dobe prav dober in lahek zaslužek. Pojasnila daje uredništvo „Slovenca“, Ljubljana.

Zamenjam

2 leti starega junca proti **plemenski kravi.**

Franc Potočnik v Drvešivasi pri Pliberku.

Vino sadjevec in kisko vodo

se po Jugoslaviji že lahko razpošilja in se naroča pri

A. OSET, pošta GUSTANJ.

Lahek, prav dober zaslužek dobe podjetni fantje in možje v Jugoslaviji. Ponudbe naj se stavijo ustmeno ali pismeno uredništvu „Slovenca“, Ljubljana.

Paramente

kakor mašna oblačila, pluviata, vela, plaščke za ministrante, cerkveno perilo, birete, kolarje, šmizete, kelihe, ciborije, monštrance, zvončke itd., križe, sohe v bogati izbiri po nizkih cenah ima v zalogi oddelek za paramente Jožefovega društva v Celovcu.

V zalogi Družbe sv. Mohorja v Celovcu

je nanovo izšla knjiga:

Izbrani spisi dr. Jožeta Vošnjaka

I. zvezek:

Troje angelskih češčenj.

Povest.

Cena: Mehko vez. 88 h, za družnike 66 h, po pošti franko 14 h več.

Hranilno in posojilno društvo v Celovcu

Pavličeva
ulica
št. 7.

uraduje vsak dan, izvzemši nedelje in
praznike, od 10. do 12. ure dopoldne.

Varno naložen denar; najugodnejši kredit za posestnike.

Pavličeva
ulica
št. 7.